

EGEPROCESSIONSSPINDER

Praktisk vejledning til den udførende anlægsgartnere



1. GENKEND EGEPROCESSIONSSPINDEREN (EPS)

Kroneskader

Afløvede partier i trækrone, maj–juni. Grenene kommer med nye sommerskud omkring Skt. Hans.



Foto: Københavns Universitet

Reder

Gråhvidt spind på stamme/grene. Indeholder tomme larvehylstre med farlige brandhår.



Foto: Life Oak Processionary Project

Larver

Mørke larver med hvide hår og mørkt hoved. Bliver op til 3–4 cm. i sene stadie. Bevæger sig i lange rækker (procession)



Foto: Luc Hoogenstein

Ægspejl

Kubelignende parti med 30–200 æg på års- og fjorårsskud, ofte kronens sydside. Ses bedst inden løvspring.



Foto: Gyorgy Csoka

Der findes ufarlige forvekslinger. I tvivl: brug appen: "Arter-Indberetning", Se DAG-Fagvejledning eller kontakt fagkyndig.



Sikkerhedsafstand: 1,5-3 meter fra laver/reder er farezone og påkræver korrekte værnemidler! 10–15 meter fra larver/reder er risikozone og kræver forsigtighed og ingen brug af maskiner!

Larverne kan smide brandhår som forsvarsmekanisme. Brandhårene er mikroskopiske (0,02 mm), flyver med vinden som pollen/støv og kan være farlige i op til 12 år. Vær opmærksom på vindretningen og nedfaldne reder. Vind og tørt vejr kan udvide risikozone. Larverne har brandhår i perioden maj–juli. Reder indeholder stadig brandhår herefter. Ingen brug af maskiner inden for risikozone.

2. INDEN ARBEJDET STARTER

- kontrollér alle egetræer på eller tæt ved arbejdsområdet
- Kig efter tegn på larver og reder på stamme, kraftige grene og evt. på jorden under træerne
- Vær bevidst om EPS er observeret tidligere i nabolaget
- Tjek om kommunen har sat informationsskilte op
- Vurdér vindretning — hold ekstra afstand ved kraftige angreb (mange larver/reder)
- Hav kontaktinfo til grundejer/kommune klar
- Anlægsgartnervirksomheder skal medtage EPS i deres Arbejdspladsvurdering, hvis de arbejder tæt på larven eller kan komme i direkte kontakt med larven. (kemisk APV + risikovurdering)
- Virksomheden bør have sat sig ind i arbejdsmiljøvejledningen fra BFA Jord til Bord og have den tilgængelig i nødstilfælde

Til arbejde inden for risikozone anbefales arbejdstøj med lange arm- og benklæder, halsedisse, hat og sikkerhedssko, der kan vaskes ved min. 60°C. Sikkerhedsbriller eller andre briller anbefales kraftigt.

3. HVIS DU OPDAGER LARVER ELLER REDER

STOP

Stop arbejdet straks. Forlad risikozone. Informer den ansvarlige leder/grundejer.

- Hold god afstand og informer driftsleder/grundejer/kommune
- Kortlæg fund: adresse, GPS, foto, redernes placering i træet og omfang af angrebet
- Kontakt kommunen (offentligt areal) eller grundejer (privat areal) — de skal kontakte fagentreprenør om bekæmpelse
- Risikozone/farezone bør afmærkes (+ skiltning ved offentligt areal) alt efter omfanget af infektionen.
- Genoptag kun arbejde inden for farezone uden værnemidler efter grønt lys fra fagpersoner

4. MASKINBRUG NÆR ANGREBNE TRÆER



Brug ikke maskiner inden for risikozonen!

Maskiner spreder brandhår og forværre situationen betragteligt!

Plæneklippere, buskryddere, løvblæsere og kantklippere kan hvirvle brandhår op fra jord og nedfaldne reder.

- Stop maskindrift inden for 10–15 meter af angrebne træer
- Brug aldrig løvblæser under/nær angrebne egetræer
- Stop buskrydder, plæneklipper og andre roterende maskiner, hvis der er risiko for kontakt med reder
- Rengør maskiner grundigt efter brug i angrebne arealer — vask forsigtigt med vand (ikke højtryksrensere)
- Betragt nedfaldne reder som farligt biologisk materiale — må kun håndteres af professionelle

5. VED KONTAKT MED BRANDHÅR



Akutte forholdsregler ved kontakt

Fjern brandhår fra huden forsigtigt med tape. Tag inficeret tøj af udendørs — i plastikpose og forsegl. Vask ved min. 60°C. Tag bad og vask hår, ansigt og hænder grundigt. Undgå at kradse. Skyl øjnene ved mistanke. Ved kraftige symptomer eller vejtrækningsbesvær: søg straks læge.

Reaktionstiden er prompte eller op til 24 timer. Varighed af irritation: normalvis 10-14 dage. Gener kan mildnes med kløestillende creme og antihistamin. Kontakt evt. læge.

Læs mere i arbejdsmiljøvejledningen fra BFA på BFAportalen.dk

Giftlinjen, Bispebjerg Hospital: 82 12 12 12

6. KONTRAKTFORHOLD OG ANSVAR

Grundejer bærer ansvar og omkostninger for bekæmpelse. Egeprocessionsspinderen kan ændre arbejdsomfanget markant.

- Overvej forbehold: hvad sker der, hvis angreb opdages under arbejdet?
- Der er ingen meldepligt eller bekæmpelsespligt — men DAG anbefaler altid information til grundejer og afklaring og dialog om ændrede arbejdsforhold
- Drøft og dokumentér ændret plejeplan over for grundejer
- Arealer med inficerede træer kræver afmærkning og skiltning, hvor bekæmpelse ikke prioriteres — disse arealer kan ikke plejes i farezonen uden korrekte og godkendte værnemidler

7. KORREKT BESKYTTELSESUDSTYR ved ophold/arbejde i farezonen (1,5-3 meter fra larver og reder)

Påkrævede værnemidler i farezonen (1,5-3 m)

- Heldragt (engangsdragter, type 5/6)
- Overtryksmaske (EN 146:2001)
- Filtre til overtryksmaske (EN 143 P3, min. 2 stk.)
- Indblæsningsenhed (EN 146, >120l/min.)
- Handsker (En 420, PVC, kat. 2, 35 cm lange.)
- Gummistøvler (EN 345)

Husk ved afklædning

- Klæd af udendørs — ikke indendørs
- Forurenet tøj i tæt forsegllet plastikpose
- Vask tøj ved min. 60°C
- Klatreudstyr: reb og tekstilstropper behandles som farligt biologisk materiale
- Affald skal forsegles i lukkede "Wiva VAT"-beholdere og håndteres som "Klinisk risikoaffald". Kontamineret materiale kan ikke afleveres til kommunal renovation.